

אריה (מתוך אנציקלופדיית "אביב")

אריה – טורף ממשפחת החתולים. נקרא בעברית גם "לביא" וגם "שחל". בזכות כוחו הרב וצורתו ההדורה כונה מלך-החיות ונחשב לסמל הגבורה. הוא והמינריט הם החיות הגדולות במשפחת החתוליים. אריה מבוגר, גובהו יותר מ- 90 ס"מ, אורכו מאפו עד קצה זנבו יותר משלושה מטרים, ומשקלו קרוב ל- 250 ק"ג. קל להבדיל בין אריה לבין לביאה הודות לרעמה העבותה והגדולה המכסה את ראשו של הזכר ואת כתפיו. הזנב ארוך ומסתיים בציצת שערות. צבע שעריו של האריה זהוב או חום-אדמדם. לעתים נוסף גוון שחור או כמעט אפור-כסוף. הרעמה כמעט תמיד כהה יותר מיתר חלקי הפרווה, והחלק התחתון של גופו (הצלעות והבטן) בהיר יותר מגבו. הלביות קטנות ובהירות מן האריות הזכרים. כגוף החתוליים גוף האריה מהודק מצדיו, ובטנו שקועה, רגליו חטובות, וכפותיהן בעלות כריות רכות ורחבות, מזוינות בטפרים הנשלפים בשעת לכידת הטרף. בעת מנוחה הם מתכנסים בין קפלי העור. בציצת השער שבקצה זנבו הארוך של האריה יש זיז, או איבר הדומה לציפורן, אך איש אינו יודע מה תפקידו. שלא כשאר-בשרם האחרים מטפסים האריות רק לעתים נדירות. האריות יודעים לשחות ואינם חוששים מפני מים עמוקים. האריות שוכנים במישורים רחבי-ידיים, בערבות עשב, על גבעות מדבריות, בנאות-מדבר ואף באזורים הרריים וסלעיים. בעונות היבשות פרוותם מתמזגת יפה עם הרקע של האדמה החרוכה והעשבים היבשים. לפעמים הם חיים בקבוצות גדולות. שאגתו האדירה של האריה הזכר מעידה על תחום מחייתו, ומטילה אימה על חיות הבר שבסביבתו. האריות טורפים רק כאשר הם רעבים, וכשהם שבעים, הם אינם נוגעים לרעה בבעלי-חיים אחרים. בלילות הם מסתתרים בדרך-כלל ליד מקורות מים שהחיות האחרות באות לשתות מהם, או ליד שבילי הדרכים שהן עוברות בהם, ומנתרות על טרפם. האריה יכול לשבור את גבה של זברה או לרסק את גולגלתה של אנטילופה במכה אחת בכפתו. אריה זכר מבוגר עשוי לגרור סוס שלם בכפותיו. האריות מבתרים את בשרן של חיות-בר אוכלות-עשב, זברות, איילות,

אנטילופות, ג'ירפות ותאואים אפריקניים. לפעמים יוצאים כמה אריות יחד לשחר לטרף ומתחלקים בו.

אף-על-פי שמסוכן להטריד את האריה, אין הוא מתקיף לעתים קרובות את האדם. אולם יש שאריה זקן נעֶשֶׂה כבד-תנועה, הוא אינו יכול עוד להדביק את היצורים הפראיים המהירים, והוא פוגע באדם. מבין החתוליים האריה הוא היחיד הפוליגמי – לכל זכר יש שלוש או ארבע נקבות.

בדרך-כלל ממליטה הלבאייה שלושה-ארבעה גורים בהמלטה. גם הזכר וגם הנקבה מגדלים את הגורים. הלבאייה היא אם מסורה. הגורים גדלים באטיות ומגיעים לגודלם הסופי בגיל שש שנים. גופותיהם של הגורים מנומרים כתמים קטנים בהיוולדם. יש חוקרים הסבורים כי תופעה זו מקורה בכך שהאריות היו לפנים חיות-יער, וסימנים אלה הסוו אותם בין העלים והצללים. כפירים או גורי-אריות הם חיות שעשועים נחמדות, אך עד מהרה הם גדלים ומתחזקים במידה כזאת שהם מהווים סכנה. נוצרו אגדות על אריות מבוגרים שהתקשרו לבני-אדם. המפורסמת שבהן היא על אנדרוקלס: מסופר על רעמסס, מלך מצרים, שהאריה היה מלווה אותו בצאתו לקרב.

בקניה מצויים כיום אריות מבוגרים המוחזקים כחיות-בית. האדם הוא אויבו הרציני היחידי של האריה. הלבנים צדים את האריות כשהם מצוידים ברובים. יש שבטים באפריקה הצדים אריות בחניתות. לעומתם יש שבטים שאינם נוגעים לרעה באריה, משום שהוא טורף את האנטילופות הפוגעות קשה ביבולים.

מתקופה קדומה פחד האדם מפני האריה והתפעל ממנו. האריה היה מצוי לפנים בארץ-ישראל, והוא נזכר פעמים רבות בתנ"ך. הוא נעלם מן הארץ בתקופת הצלבנים. כיום נחשב האריה בעיקר לחיה אפריקנית, ואכן, הוא מצוי ביבשת זו יותר מאשר בכל מקום אחר. אך אריות לפעמים מצויים גם במערבה של הודו. לפנים היו אריות גם באירופה ובמזרח הקרוב (גם בארץ-ישראל), אך כיום הם נעלמו לגמרי מאזורים אלה, לאחר שהושמדו בידי האדם.

אזור תפוצתו – מדרום לסודן ולחבש, אפריקה המזרחית ורודזיה. במקורות ארץ-ישראלים נזכר האריה לאחרונה לפני מסעי-הצלב.